

Mezi dandysmem a řádem

Kniha je prostředí, které je přátelské jak pro šachy, tak i literaturu. Je jakýmsi útlukem příběhů i partií, které by neměly být zapomenuty. Není tudíž divu, že se pospolu mohou cítit v této knize dobře a harmonicky, obzvlášť pak potkávají-li se tu úlohy Mario Matouše s povídkami Pavla Housera.

Jak na jiném místě popisuje Pavel Matocha, Mario Matouš byl milovníkem transcendentní šachové krásy a jejím věčným perspektivem. Šlo mu o krásu, která přesahuje jednoho člověka, jeho úspěchy či tituly. A co se Pavla Housera týče, tak jako se můžeme těšit z výsledků Mariova celoživotního hledání v jeho úlohách, nalezneme odlesky stejně nervního puzení uchopit neuchopitelné i zde v Pavlových povídkách, a to s přímočarou šachovou inspirací.

Pavel Houser – vy mladší, kteří ho za šachovnicí nepamatujete, se nemylte, Pavel je opravdu velmi silný šachista – do své hry i do svých knih promítá svůj jedinečný burleskní smutek, či chcete-li střízlivý dandysmus, tak či onak formy hravého nihilismu, jak tomu říká on sám. Ať je jeho okouzlení z partie či úlohy jakékoli, je si vždy a stále střízlivě vědom toho, že ona partie i příběh mají neodvratně i svůj konec a bylo by bláhové a nebezpečné se jimi až přespříliš nechat unést. To je Pavel Houser: vnořen do pomíjení, přesto ale, je-li jednou zaznamenáno, cosi z příběhu i hry přetrvává.

Šachy Pavla určitě fascinují svým řádem, jehož hranice stále zkoumá, ale do jehož bezpečí se vždy lze vrátit. Bernard z Clairvaux zvolal: „Oddej se řádu a řád tě osvobodí.“ Podobně se i Pavel od psaní a zkoumání světa a jeho složitostí vždy znovu ve své inspiraci vrací k šachu.

Zkuste takto vnímat úlohy i povídky v této knize: jako hru, ve které hrajeme, jsme hraní, měníme se a zůstáváme. A řád šachu nás chrání, stejně jako oba autoři, mistři svého oboru.

Literát burleskního smutku Pavel Houser

K mistrům je radost se vztahovat. S Mario Matoušem jsem kdysi sehrál v pražské soutěži družstev partii. Věděl jsem dobře, s kým hraju, a jak se hra vyvíjela, postupně mi přestalo jít o výsledek, ale naopak o to, aby viselo stále více figur, aby motiv stíhal motiv; odměnou za prohranou partii mi byl opakovaný úžas v mistrově pohledu po téměř každém mém tahu...

Pavlovi Houserovi jsem kdysi dávno coby starší spoluhráč byl jakýmsi mentorem. Od dob, kdy jsem mu jako jeho trochu potměšilý trenér rovněž doporučil nastudovat pečlivě variantu 1. e4 Jf6 2. e5 Je4 3. d3 Jc5 4. d4 Je6 5. d5 Jc5 6. b4 Ja4 7. c4 b5! 8. cxb5 Jb6 (mokele mbembe), jsme dorostli do vztahu, kdy mne jednou po ligové partii v hluboké noci probudil ze zmateného snění. I po probuzení jsem zůstal zmaten natolik, že jeho otázce „Nechceš majolku?“ (známá opilecká žravost) jsem já, jinými běsy zmítaný, rozuměl jako „Nechceš moji holku?“ Čemu se mistr moudře vyhne, já nemoudře činím, a vždy znovu, když mu svá bloudění líčím, vidím na něm stejné pochopení i údiv jako tehdy při partii od Maria Matouše.

Doplním ještě povinné informace, které bývají součástí životopisů. Pavel Houser se narodil v roce 1972, já ho poznal asi o 10 let později. Vystudoval VŠCHT a v rámci diplomové práce vařil medovinu. Napsal pár populárně-vědeckých knih, z beletrie mu vyšly sbírky Lunarys (1998) a Sběratel měst (2009).

Co ještě dodat, když ten, který by k Pavlovi Houserovi o tolik více mohl říci, Pavel Zvarič, dávný bard ÚPMJF, zůstává za scénou?

Jan Lamser
prezident Šachového svazu České republiky